

de Vrije Pers

TER
INTRODUCTIE

DINSDAG 31 AUGUSTUS 1948

SOERABAJA

1e JAARGANG No. 1

Hare Majesteit Koningin WILHELMINA 50 Jaren Regerend Vorstin

Dit 50-jarig regeringsjubileum van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina is een groot en weemoedig feest.

Het is een groot feest omdat Koningin Wilhelmina ons een halve eeuw is voorgegaan in voor- en tegenspoed, in vrijheid en onderdrukking. Kort nadat Zij aan het bewind kwam, brak de Boerenoorlog uit die zwarte schaduwen wierp, ook voor Nederland. De jonge vorstin der Nederlanden stuurde toen de „Gelderland“ om de oude Transvaalse president Paul Kruger af te halen.

Zij ging ons voor in de eerste wereldoorlog en in de moeilijke jaren, die daarna kwamen. Zij ging ons voor in de crisjaren rond 1930.

Ze is ons bovenal voorgegaan in de tweede wereldoorlog. Beter en eerder dan vele anderen begreep deze Oranjevorstin, dat Zij Nederland moest verlaten omdat het Koninkrijk groter is dan het land aan de Noordzee. Zij is in Engeland een lichtend voorbeeld geweest voor sterken en wankelmogenden. Zij was de bezetting van het stijgende Koninkrijk.

En in de Japanse martelkampen, wat er ook werd gezegd, en wie er ook werd beïnvloed, nimmer betrefte die erlijke Koningin Wilhelmina. Wij stonden eensgezind rondom de troon, bij alle verschil van mening op alle mogelijke punten.

Ook na de oorlog is Koningin Wilhelmina een voorbeeld geweest van trouw en plichtbetrachting. Daarom is dit gouden regeringsjubileum een groota-feest.

Maar het is ook een weemoedig feest. Het is een weemoedig feest, omdat Koningin Wilhelmina afstand doet van de troon ten gunste van Haar dochter. Met Wilhelmina gaat een der grootste Oranjes ons verlaten. Verlaten als regerende Vorstin. Zij blijft gelukkig in ons midden. Het is geen gelegeheidswoord als we zeggen dat Wilhelmina de vergelijking kan doorstaan met de Vader des Vaderlands en met de Koning Stadhouder Willem III. Zij is een groot Vorstin geweest.

De weemoed van dit afstand doen wordt verzacht door het feit, dat zij de scepter overdraagt aan Prinses Juliana. De Prinses, waarnaar de gehele bevolking van het Koninkrijk jaren heeft verlangd, die in ons midden is opgegroeid en wier optreden grote beloften inhoudt voor de toekomst.

Wij zullen in getrouwheid, staan rondom de troon van Prinses Juliana. Maar wij zullen Haar grote Moeder nooit vergeten. Zij zal voortleven in onze harten en in de geschiedenis van het Koninkrijk.

A. W. COLIJN.

Prinses Juliana arriveerde op 9 September 1944 uit Canada in Engeland. H. M. de Koningin begroette Haar. Dochter bij het vliegtuig waarmee de Prinses de reis over de Atlantische Oceaan heeft gemaakt.

DE VRIJE PERS

Het is nu langzamerhand in de Oosthoek in het algemeen en in Soerabaja in het bijzonder, wel bekend dat binnenkort een nieuwe krant zal verschijnen onder de naam „De Vrije Pers“.

Dit nummer, dat gratis wordt verspreid ter gelegenheid van het regeringsjubileum van H.M. de Koningin, dient beschouwd te worden als een voorloper van het dagblad, dat hier binnenkort zal worden uitgegeven. Een nummer ter introductie bij het publiek, in afwachting van het verschijnen van het dagblad.

De naam van dit dagblad — De Vrije Pers — spreekt voor zichzelf.

Wij zullen ons best doen Soerabaja en de Oosthoek een goede krant te geven. Geen krant, die gebonden is aan enige instantie, maar een vrij en onafhankelijk dagblad, waarin de vrije meningsuiting tot haar recht zal kunnen komen.

Niet in de laatste plaats voor het vrije woord is de tweede wereldoorlog gevoerd. En in weerwil van de overwinning behaald op naziisme en fascisme is er in grote delen van de wereld van vrije meningsuiting geen sprake. We behoeven slechts te wijzen naar Rusland

en naar vele staten in Oost-Europa.

Een vrije meningsuiting derhalve, maar een vrijheid in gebondenheid. Een vrijheid, die niet gebonden weet aan de wetten des lands, maar bovenal gebonden aan de morele verplichtingen en begrenzings die iedereen in het publiciteitsvak dient te kennen en waaraan ieder behoorlijk mens zich houdt.

In eenvoudige woorden: vrijheid van meningsuiting, zonder zucht naar sensatie. Wij zullen onze publicaties afwegen naar het algemeen belang dat er mee gediend wordt. Wordt dit er mee gediend dan hopen we op de bres te staan voor de vrije meningsuiting. Anderszins: we zullen van de Vrije Pers geen boulevardblad maken.

Wij hopen op de medewerking van het publiek in Soerabaja en in de gehele Oosthoek. Wij weten uit het verleden dat het publiek in de Oosthoek kritisch is maar dat het een goede krant weet te appreciëren. Onder die omstandigheden zullen wij met vertrouwen met de „Vrije Pers“ in zee gaan. Wij hopen een goede krant te kunnen aanbieden.

A. W. COLIJN.

Hoofdredacteur „De Vrije Pers“.
SOERABAJA.

De eerste familiefoto van het Prinselijk Gezin, opgenomen na de geboorte van Prinses Marijke.

“Terug naar normale Toestanden” is het Parool

1990

...

A close-up photograph of a piece of aged, yellowed paper. The paper is heavily stained with brown and black marks, particularly along the edges and in the center. There is a prominent vertical tear or hole in the center of the paper. The texture appears rough and brittle.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint, irregular brown spots, characteristic of old paper. The lighting is even, and the page is set against a dark background.

In donkere en blijde Dagen toonde
het Nederlandse Volk zijn
Aanhankelijkheid aan Oranje

100

...

A close-up photograph of a piece of aged, yellowed paper. The paper is heavily stained with brown and black marks, particularly along the edges and in the center. There is a prominent vertical tear or hole in the center of the paper. The texture appears rough and brittle.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint, illegible markings, possibly from the reverse side or due to age. The page is set against a dark background.

Na het Republikeinse Wanbeheer worden
de Zaken energiek aangepakt

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Kantoren: Kalliasin
(Bristol-gebouw)

Directieuren: Hoofddirecteur:
J.A. Wormser A.W. Collie
N.J.F. Zandstra Bedrijfsleider:
J.G.H.T. Voets
Proc. Comm.: Tech. O. Dir.:
Mr. J.L.A. Visser H. Schneider
Abonnementenprijs: f 3,- p. mnd.
(bij vooruitbetaling)
Advertentie-tarief: f 0,50 p. mna.
regel, (minimum 10 millimeter-
reclame), aanbieding adv. teksten
één dag voor plaatsaanduiding.
Vrijdag & Zaterdag 20% toeslag.
Uitgever: De Vrije Pers N.Y.

H. M. de Koningin heeft in Washington vijf Amerikaanse zeeofficieren geïnterviewd voor hun diensten tegen de Japanners in de Z. W. Pacific. Hollandse zeeofficieren waren eveneens aanwezig bij de ceremonie.

Onze Koningin sprak tot Indië.

Onze geëerbiedigde Koningin heeft op 24 Mei 1940 de volgende radio-rede tot Nederland-Overzees gericht:

"Het is Mij een beoefte om in deze voor ons allen zoo moeilijke dagen een persoonlijk woord te richten tot de inwoners van Nederland-Overzees. In de eerste plaats dank ik u voor uw hartelijk medeleven met het onnoemelijk leed, dat zoo volkomen onverdiend over het moederland is gekomen."

Ondanks den moedigen en hardnekkigen weerstand van de Nederlandse weermacht is ons grondgebied bezet. Wegens den ongekonden moed en vastberadenheid onder

hachelijke omstandigheden houden wij de belangstelling van de gehele wereld zand."

Ondanks de tegenslagen blijft Mij vertrouwen in de toekomst onerschokt.

Ook in het verleden heeft Nederland benarde tijden gekend, die het dank zij Gods vertrouwen en vrijheidswil te boven is gekomen. Noch Mij volk, noch Mij ministers, noch Ik zelf hebben ook maar één oogenblik getwijfeld dat sedaan is, wat onze plicht was te doen. Het is daarom, dat wij met rustigen moed en vertrouwen op de rechtvaardigheid van onze zaak voortgaan.

Thans een woord van vertrouwen tot u allen in de overzeesche gebieden.

Eeuwen zijn wij elkaar geweest. Daaruit zijn banden van genegenheid en waardeering gegroeid, zoo sterk, dat zij ons thans wederzijds tot hulp en steun zijn. De grondwet maakt de overzeesche gebieden tot een onverbrekelijke eenheid en het is Mij een voldoening te ervaren, dat dit niet slechts een lege letter was.

Gij hebt daaraan inhoud gegeven zoo goed, zoo rijk, dat het een waarborg is voor een betere toekomst.

Het op Nederlands-Indië gedane beroep om hulpverlening aan het moederland is door alle lagen van de bevolking beantwoord. Grote giften zijn en zullen binnenkomen en zullen ter beschikking worden gesteld.

Ik ben u dankbaar, meer dan Ik u zeggen kan, mede namens het moederland, dat niet zal vergeten, wat Indië in deze tijden deed.

Schaart u om den Landvoogd, steunt hem in zijn taak, zet alle schillen onrij tot heil van het vaderland.

Ik ben in gedachten bij u. God zegene u allen."

H. M. de Koningin bracht in de oorlog een bezoek aan het kampement van de "Prinses Irene"-Brigade in Engeland.

De Geboorte van Juliana

Een nieuwe Lente in het Huis der Oranjes.

1908. Zes jaren zijn er verlopen, sinds, door het zekeren der Vorstin, de hoop op een nieuwe loof aan de stam van Oranje de bodem werd ingeslagen.

Doch in het najaar van 1908 ging weer het gerucht door Nederland, dat er een Koningskind geboren zou worden en in de Kerstweek van dat jaar, bevestigde Minister-President, Mr. Heemskerk in de Tweede Kamer, temidden van een cerimonieele stilte, namens de Koningin deze geruchten.

Het was, of het volk er de jonge Vorstin nog liever om kreeg. Het was, of de belofte tusschen over de dagen lag, Nederland verlichte.

In April 1909 heerst er een serieuze stemming in de Hofstad. Elk gezin, vol van de aanstaande gebeurtenis. Een vreugdevol verwachten ging door de Lagen Landen. Het voorjaar was stralend en warm. In de natuur ontwaakte het nieuwe leven. En het Nederlandse volk wachtte op het nieuwe leven, dat ontwaakte zoo aan de stam van Oranje.

Voor het Paleis aan het Noordeinde zaten of stonden in die dagen voortdurend troepen mensen en tuurden naar het Huis, vanwaar straks de blide mare zou komen. Er was geen Hageenaar, die niet telkens weer op gebeurtenissen wuiste naar het Noordeinde, getrokken werd, als kon hij, door langs het Paleis te wandelen, de blide gebeurtenis verhaalen. En de kanonnen, die bij het Paleis waren opgesteld en die straks de blide mare over de stad zouden doen daveren werden beken met een nieuwsgierigheid, alsof nog nimmer een Hageenaar een kanon had gezien.

Tekenaars, journalisten, fotografen uit het buitenland belegen het Paleis, waar men enkele malen per dag de jonge Koningin in de tuinen kon zien wandelen.

Een Engelsman had een kamer gehuurd tegenover het Paleis, en aan de buitenkant een stele. Isten timmeren. En daar zat hij, achter en onbewogen en tekende alles wat zich aan zijn oog voordeed.

Het feit, dat op van de zijde van het buitenland een zo grote belangstelling voor de geboorte van de Oranjetijde bestond, bewees, dat er een internationale betekenis werd gehecht aan deze gebeurtenis. Vooral Engeland en Amerika waren sterk vertegenwoordigd. De Hofmaarschalk en de Secretaris der Koningin stonden de buitenlandse pers steeds bereid.

willig te woord en zelfs was in het Koninklijk Paleis een kamer ingericht, waar de journalisten gedurende de laatste spannende dagen dag en nacht verblijf konden houden.

De laatste dagen van April was de atmosfeer geladen. Dag en nacht zaten belangstellenden voor het Paleis en wachtten. Soms was de stroom zo groot, dat de politie moest ingrijpen. En menig Hageenaar heeft zijn heke omgeven in rep en roer, zacht, doordat hij bij het dichtvallen van een deur in vreugdegehele loobarette omdat hij de kanonnen hoorde schieten.

Vele Hageenaars ook hingen het wapen van Den Haag, waarin de oleivaar, buiten. Waaron een Engels journalist aan zijn blad sende:

"dat die grappige Hollanders de geboorte reeds bij voorbaat symbolisch vierden door oleivaars aan de gevels te hangen."

Het gerucht

En de tijd kroop verder. Op 28 April kwam er plotseling het gerucht, dat er een Prinses geboren was. Een overstelpende nieuwsmassa stroomde naar het Paleis. De journalisten zweefden aan de rand van een zenuw-indaking, want, ondanks de hardnekkige geruchten en het tumult voor het Paleis, hadden zij nog steeds geen officiële bevestiging van het bericht. En durfden hun bladen dus nog niet te schrijven. Het gerucht bleef echter en verspreidde zich niet alleen in Den Haag, doch ook overal elders in het land. Balleaden verschenen, autoriteiten hielden redevoeringen en in kazernes werden troepen toegesproken.

Maar de kanonnen zweren nog steeds. En 's avonds verschenen de Hofmaarschalk om het gerucht officieel tegen te spreken.

Nederland stortte in! Men had in de opwinding van die dag als het ware al zijn krachten verschuut en er kwam, al bleef het volk dromen voor het Paleis, een soort gelatenheid over de mensen.

In de nacht van 29 op 30 April sloep geen enkel journalist. In serieuze spanning wachtten. Vooral de buitenlanders, die elk voor zijn het plan hadden opgevat, onvoorwaardelijk de eerste te zijn, die zijn blad de grote tijding zou seinen. Om drie uur in de nacht werd de wachtende pers in het Paleis een souper aangeboden en dit kortte de tijd.

Een Prinses geboren

Doch toen... Om 7 uur in de ochtend verscheen in het vertrek der journalisten de secretaris der Koningin en sprak:

Winston Churchill en het Prinselijk Gezin.

EEN MOEDIGE DAAD

1900. Engeland heeft Transvaal de oorlog verklaard. Verittend strijd de Boerenvolken tegen de geweldige overmacht voor hun recht en hun vrijheid. Steeds meer verzwakt hun positie. Dan zoekt Paul Kruger, de oude President van Transvaal naar een mogelijkheid, om bij de andere mogendheden de zaak der Boeren te beslist. En het is onze jonge Koningin, die, trotserend het machtige Engeland, de oude staatsman het oorlogsschip "Gelderland" zendt, dat hem naar Frankrijk kan brengen. Over de wereldzeen vaart deze Hollandse zeebodden en geen moedigheid waagt het, de kruiser een haartreid in de weg te leggen. Ook Engeland zwijgt. En, geëerbiedigd door alle landen, komt de "Gelderland" in Frankrijk aan, waar Paul Kruger met groot enthousiasme begroet wordt. Alle landen blijven neutraal. Maar Koningin Wilhelmina, zendt een telegram met de volgende inhoud:

"Het is Mij aangenaam geweest, U HoogEdel. Mijn kruiser "Gelderland" aan te bieden en te vernemen, dat de reis door U in goede welstand is volbracht."

Door geheel de wereld heeft deze moedige daad grote bewondering gewekt. Waar elk land zich voorzichtige afschijde hield (de Duitse Keizer heeft zelfs geweigerd, Paul Kruger te ontvangen) heeft de jonge Vorstin, in naam van het recht, het machtige Engeland weerstaan. En, het is één van de vele malen geweest, dat het Nederlandse volk trots kon zijn op zijn Koningin.

Toen Wilhelmina een jaar later in het huwelijk trad, zond Paul Kruger Haar een in zilver uitgevoerde "Gelderland" als huwelijks geschenk.

Nog altijd heeft deze grote daad van onze Koningin in de herinnering der Zuid-Afrikaan-

ders. Bij haar 40 jarig Regerings-Jubileum schreef de Zuid-Afrikaanse Gezant: "Dink aan die vorstestrijd van die twee onrepublieke. Wie was toe die man onder die Vorsten van Europa? Wilhelmina! En toen ons on President als balling en smekeling na Europa reekom het om hulp en bijstand vir die twee stervende republieke, wie het toe die moed gehad om een gewapende kruiser te stuur, om die on held en staatsman President Kruger na Europa te bring? Wilhelmina!"

BEATRIX... Kroonprinses...

EEN JONG ECHTPAAR — H. M. Koningin Wilhelmina en Z. K. H. Prins Hendrik.

H. M. de Koningin verlaat de Ridderzaal na het voorlezen van de Troonrede.

H. M. de Koningin verlaat de Ridderzaal na het voorlezen van de Troonrede.